

myndighed, der er berettiget til at videregive oplysninger, efter begæring i almindelighed er forpligtet hertil, når oplysningerne har betydning for den anden myndigheds virksomhed.

Ordningen svarer på dette punkt til principperne for adgangen til at udveksle oplysninger inden for det kriminalitetsforebyggende samarbejde (SSP-samarbejdet), jf. retsplejelovens § 115 b.

Det kan i øvrigt efter omstændighederne være naturligt, at overlægen søger at opnå patientens samtykke, således at overlægen kan orientere eventuelle pårørende om, at patienten er udskrevet, og at der i den forbindelse eventuelt er indgået en udskrivningsaftale. En sådan underretning kan således bevirke, at også de pårørende får mulighed for at støtte og hjælpe patienten i tiden efter udskrivningen.

7.3. Tvangsbehandling af legemlige lidelser hos sindslidende patienter, der er indlagt på en somatisk afdeling

7.3.1. Gældende ret og psykiatrilovsundersøgelsen

Efter psykiatrilovens § 13, stk. 1, kan en person, som opfylder betingelserne for tvangstilbageholdelse, og som modsætter sig behandling af en legemlig lidelse, undergives tvangsbehandling af denne lidelse, såfremt lidelsen udsætter patientens liv eller helbred for væsentlig fare. Beslutning om tvangsbehandling af lidelsen træffes af vedkommende psykiatriske overlæge og overlægen på den pågældende somatiske afdeling i fællesskab. Behandling kan om fornødent ske på somatisk afdeling, jf. § 13, stk. 2.

At psykiatriloven normalt kun finder anvendelse på personer, der er indlagt på en psykiatrisk afdeling, jf. afsnit 7.1.1. ovenfor, indebærer, at adgangen til at tvangsbehandle en legemlig lidelse i medfør af § 13 kun gælder for patienter, der i forvejen er indlagt på en psykiatrisk afdeling. Patienter, der er indlagt på en somatisk afdeling uden at være overført hertil fra en psykiatrisk afdeling, er således i princippet ikke omfattet af bestemmelsen, selv om den pågældende opfylder betingelserne for tvangstilbageholdelse. Under hvilke betingelser sådanne patienter kan tvangsbehandles for en legemlig lidelse, må således afgøres efter andre regler, herunder lægeloven og straffeloven.

Efter lægelovens § 6, stk. 3, 1. pkt., må lægen ikke indlede eller fortsætte en behandling mod patientens vilje, medmindre andet er særligt hjemlet. Den pågældende bestemmelse blev indsat i lægeloven ved lov nr. 351 af 14. maj 1992 om ændring af lægeloven (Bestemmelser om information og samtykke). I bemærkningerne til lovforslaget, jf. Folketingstidende 1991-91, Tillæg A, sp. 2685 ff., anføres det bl.a., at

formålet med bestemmelsen er at fremhæve det gældende princip om, at en voksen, habil patient, bortset fra særlige lovhjemlede undtagelsestilfælde, ikke må undergives nogen form for lægelig tvangsbehandling. Hvis en i henseende til både alder og fornuft fuldt habil patient med forståelse af sin egen situation har afvist at lade sig behandle, vil lægen, der ikke respekterer patientens vilje, handle retsstridigt og eventuelt kunne pådrage sig ansvar efter lægelovens § 18 om grovere eller gentagen forsømmelse m.v. og straffelovens § 260 om ulovlig tvang og § 157 om kvalificeret forsømmelse og skødesløshed i offentlig tjeneste eller hverv.

Af lovforslagets bemærkninger fremgår også, at hvis patientens samtykke ikke kan indhentes, f.eks. i tilfælde af midlertidig bevidstløshed, og der ikke foreligger en forudgående tilkendegivelse fra patienten, vil lægen i medfør af lægelovens og straffelovens bestemmelser om hjælpepligt være forpligtet til at iværksætte livsnødvendig behandling eller behandling, som er uopsættelig for på længere sigt at forbedre patientens overlevelseschancer eller for at opnå et bedre behandlingsresultat.

Om retstilstanden på området henvises i lovforslagets bemærkninger bl.a. til kapitel 2 i betænkning nr. 1184/1989 om afkald på livsforlængende behandling (livstestamenter m.v.). Her anføres det s. 31, at personer, der i henseende til alder eller fornuft savner den fornødne habilitet, ikke retsyldigt kan give afkald på livsnødvendig lægehjælp. Et sådant afkald kan heller ikke gives på den inhabiles vegne af forældremyndighedens indehavere eller fødte eller beskikkede værger. Derfor er der for den behandlende læge en klar pligt til at yde børn og voksne inhabile, der lider af en livstruende sygdom, den nødvendige behandling, uanset om f.eks. forældremyndighedens indehavere ikke giver deres samtykke hertil. Lægens undladelse af at opfylde denne pligt vil indebære en overtrædelse ikke alene af lægelovens bestemmelser, men typisk tillige af straffelovens § 250 eller § 253.

At værgerne ikke kan give afkald på livsnødvendig lægehjælp, er også lagt til grund i forarbejderne til værgemålsloven, lov nr. 388 af 14. juni 1995, der træder i kraft den 1. januar 1997, jf. Fortryk af Folketingets forhandlinger 1994-95, Tillæg A, sp. 2437. Her fremgår det således, at spørgsmålet om, hvorvidt der skal stilles krav om en værger medvirken til at træffe beslutninger om behandling bl.a. ved læger ikke kan afklares ved værgemålsloven. Det anføres, at såfremt der findes behov for en nærmere regulering af dette spørgsmål, må det ske i sundhedslovgivningen, hvor der allerede i dag findes bestemmelser om samtykke til behandling.

I psykiatrilovsundersøgelsen peger de psykiatri-